

Преподобни ЈУСТИН Ћелијски

СТРАШНИ СУД НАД БОГОМ

(Беседа на Велики петак, изговорена у карловачком патријаршијском храму 1924.)

Никада није било мање Бога у човеку, драга браћо, него данас; Никада мање Бога на земљи него данас. Данас се ђаво оваплотио у човека, да би разоваплотио Богочовека. Данас се све зло уселило у тело човека, да би Бога истерало из тела. Данас се сав пакао преселио на земљу. Да ли се ико сећа да је земља икада била рај? Данашњи пад човеков је неизмерно већи од првог пада; онда је човек отпао од Бога, а данас је распео Бога, убио Бога. Човече, како ти је име ако не ђаво? Но, шта ја говорим? То је увреда за ђавола. Ђаво никада није био тако зао, тако уметнички зао као човек. Господ Христос је и у пакао сишао, али Га тамо распели нису. А ми смо Га распели. Зар људи нису гори од ђавола; зар земља није пакленија од пакла? Из пакла нису протерали Христа; а људи су Га данас протерали са земље, протерали из тела свог, из душе, из града свог.

У зеницу душе моје, браћо упило се као змија злобно питање, и злурадо ме пита: Зар је човек икада био добар кад је могао Христа распети? Ти верујеш у човека; хвалиш се њиме; оптимист си? Ох, погледај човека, погледај човечанство са зенита Великог петка, погледај човека како убија Богочовека и реци: Јеси ли сада оптимист? Не стидиш ли се што си човек? Не видиш ли да је човек гори од ђавола?

Заборавите све дане пре и све дане после Великог петка; сведите човека у границе Великог петка - није ли он зеница свију зала, тркалиште свију искушења, стециште свих гадости? Није ли данас земља полудела у човеку? Није ли данас човек, убијајући Богочовека, доказао да је он заиста - лудило земље?

Ни Страшни суд, браћо, неће бити страшнији од Великог петка. Не, он ће бити несумњиво мање страхан, јер ће онда Бог судити човека, а данас човек суди Бога. Данас је Страшни суд за Бога; суди му човечанство. Данас човек оцењује Бога; оцењује га са 30 сребрника! Зар је то последња цена? Зар је Јуда наша последња реч о Христу?

Данас је човечанство осудило Бога на смрт. То је највећи бунт у историји неба и земље. То је највећи грех у историји неба и земље. Ни пали анђели то учинили нису. Данас је извршен Страшни суд над Богом. Никада невинијег осуђеника, никада безумнијег судију свет видео није. Исмејан је Бог страшније него икад, "*Јад весемехливиј*" уселио се данас у човека, и исмејао Бога и све што је Божје. Исмејан је данас Онај Који се никада смејао није. Веле да се Господ Исус никада смејао није, а често су Га виђали где плаче. Посрамљен је данас Онај Који је дошао да нас прослави; мучен је данас Онај Који је дошао да нас избави од муке; предаје се данас на смрт Онај Који нам је донео живот вечни.

Човече, има ли краја твоме безумљу? Има ли дна твоме паду?

Крст - најсрамнији дар, даровали смо Ономе Који нам је даровао вечну славу. Губавче, Он те очистио од губе, зар му зато крст дарујеш? Слепче, Он ти је очи отворио, зар зато да би видео начинити крст и распети га на њему? Мртваче, Он те је васкрсао из гроба, зар зато да Њега сатераш у свој гроб? Благим вестима засладио је Сладчајши Исус горку тајну живота нашег, браћо за коју Га од њих дарујемо таквом горчином?

Лудие мои, што сотворих вам? Не испуних ли Јудеју чудесима? Не васкрсних ли мртваца једном речју? Не исцелих ли сваку болест и недуг?... Шта ми ви дајете? За исцељења ране ми дадосте; за живот убијате ме и распињете на дрвету ...

Велики петак је стид наш, браћо, и срам, и пораз. У Јуди Искаротском било је помало од свачије душе. Да није тако, били бисмо безгрешни. Кроз Јуду сви смо пали; сви смо Христа продали; сви смо Христа издали, и ђавола примили, сатану примили. Јер је у Светом Јеванђељу речено: *И по залогају уђе сатана у Јуду.* По каквом залогају? По залогају који му Христос даде; по причешћу, по Христу. Ах, има ли већег пада, већег ужаса? Среброљубље, ти си Господа Христа издало! Среброљубље, ти Га и данас издајеш! Јуду, који је био ученик Христов, који је три године био са Њим, који је присуствовао

свима чудесима Христовим, који је именом Исусовим губаве чистио, болесне исцељивао, мртве васкрсавао, нечисте духове изгонио, тога Јуду среброљубље је учинило издајником и Христоубицом; како онда мене и тебе да не учини издајником и Христоубицом? Мене који нисам три године Бога у телу гледао, који нисам именом Исусовим ни губаве чистио, ни болесне исцељивао, ни мртве васкрсавао? Јуда је дуго био с Оним који није имао где главе склонити, с оним који је делима и речима учио да не треба носити ни сребра ни злата. А ја? А ти? Не умеш ли да се радујеш сиромаштву, брате, не умеш ли да си срећан сиромаштвом знај да си кандидат за Јуду. Не питај: Да нисам ја, Господе? јер ћеш несумњиво чути одговор: Да, Ти каза. Чезнеш ли за богатством, тиња ли у теби жудња за новцем, знај да се у теби зачиње Јуда. Брате и пријатељу, запамти на сав живот: среброљубље је распело Христа, убило Бога; среброљубље је од ученика Христовог створило непријатеља Христовог, убицу Христовог. Но не само то: оно је и Јуду убило. Среброљубље има то проклето својство да човека чини не само Христоубицом већ и самоубицом. Оно најпре убија Бога у души човековој; а убивши Бога у човеку, оно затим убија и човека.

Страшна је тајна смрти, браћо, но најстрашнија је кад људи предају Бога на смрт и желе да Га убију свега, да сав буде мртав, без остатка. Данас је дан када су људи страшни за Бога: јер муче Бога као што Га нико никада мучио није, јер пљују на Бога, као што Га нико никада пљубао није, јер бију Бога, као што Га нико никада био није. Нека умукне све што се човек зове. *Да молчит всекаен плот человека.* Нека се нико не хвали човеком, нека се нико не хвали човечанством, јер, гле, човечанство не трпи Бога у својој средини, убија Бога. Зар се таквим човечанством хвалити? Зар о величини таквог човечанства говорити? Нека се нико не хвали хуманизмом; ах, та то је све само - сатанизам, сатанизам и сатанизам.

Данас су не ђаволи, не зверови, не шакали, већ људи исплели венац од трња и на главу Христу метнули. Трновим венцем ките Онога Који је човека окитио бесмрћем. Трнови венац плетем за Христа и ја, и ти, пријатељу, ако сам среброљубац, ако сам блудник, ако сам хулник, ако сам оговарало, ако сам пијаница, ако сам немилостив, ако сам гневљив, ако сам недарежљив, ако грешне мисли имам, ако нечиста осећања имам, ако вере немам, ако љубави немам. Сваки грех мој, сваки грех твој, сваки грех наш, трн је који умећемо у проклети венац који избезумљено човечанство непрестано плете око главе Господа Исуса.

У мучењу Бога човек је немилосрднији и од ђавола. Ви не верујете? Чујте шта очевидац прича: тада му пљуваше у лице; ах, у Његово лице, у Његово чудесно и чаробно лице. Господе, зашто ми се уста не огубаше? Не зато ли да би нас трпљењу и кроткости научио? Пљуваше оно дивно, оно благо лице, које више вреди него сва сазвезђа, него сва блаженства. Шта кажем? Да него сва блаженства, јер је у том кротком лицу све блаженство, сва радост.... Пљубаху оно лице пред којим се море смиривало и умиљавало; оно лице које је бурне душе смиривало и покој свима давало. И ви се хвалите човеком! Ох, свијајте заставе мољци и ништавила! Нико, нико не треба да се стиди себе као човек, нико од ђавола, нико од зверова, нико од животиња. Људи пљују Бога - има ли што ужасније од тога? Људи бију Бога - има ли што сатанскије од тога? Браћо ако нема пакла, требало би га измислити, измислити само за људе.

Њега, Творца и Спаситеља, пљују и бију, а он кротко и ћутке подноси све. Имаш ли изговора ти који сваку увреду увредом враћаш? Који зло злом враћаш? Који кунеш када те куну? Који мрзиш када те мрзе? Враћајући зло злом, ти Господа Христа пљубаш; мрзећи оне који те мрзе, ти Христа бијеш и мучиш; враћајући увредом увреду, ти Господа Исуса исмеваш и срамотиш, јер Он то чинио није.

И Бога попљуваног, Бога исмејаног, Бога избијеног изводи Пилат пред богоборце и пита их: Какву кривицу налазите на овом Човеку? Одговорите ви слепи, који сте Христом прогледали; ви глуви који сте Христом прочули; ви хроми који сте Христом проходили; ви неми који сте Христом проговорили, ви мртви који сте Христом васкрсли! И одговорише безумни и повикаше поамни: распни Га, распни! злочинац је!

И кротког Господа Пилат предаје на распеће. А људи га воде од митарства до митарства, од муке до муке, од поруге до поруге. И поруганог Бога распињу. Прикивају за крст. Зар клинце забивате у руке Христове, у руке које су толике болеснике исцелиле? Толике губавце очистиле? Толике мртве васкрсле? Зар да умукну уста која су говорила

као што човек никада говорио није? Јаире, где си? Лазаре, где си? Удовице наинска, где си да заштитиш Господа твог и мог? Зар распињете њега - утеху неутешних, наду безнадежних, око слепих, ухо глувих, васкрсење мртвих? Зар клинце забијате у те свете ноге, које су мир носиле, које су благовестили, које су по мору као по суву ходиле, које су хитале ка свима болесницима? Ка Лазару мртвом? Ка гадаринском ђавоиманом?

Распет је Бог. Јесте ли задовољни богоборци; јесте ли срећни богоубице? Шта мислите о Христу на крсту? Варалица је; немоћан је; саблазан је; ако си Син Божји сиђи са крста! Аха, ти што храм за ти дана подижеш, помози сам себи, и сиђи са крста! Но шта мисли Господ са крста о људима под крстом? Оно што само Бог љубави, Бог кроткости мислити може: *Оче опрости им, јер не знају шта раде!* Ваистину не знају шта раде са Богом у телу. Зар је Господу било лакше у телу него на крсту? Теже, кажем вам, него када бих ја у свакој пори имао по ђавола. Јер је бескрајно већа разлика између Бога и човека, него ли између ђавола и човека. Спаситељ је осећао ту муку: Његова чиста, безгрешна природа је умрла против смрти и Он на догледу смрти: *Забрину се и поче тужити: жалосна је душа моја до смрти!* Када и Бог тужи, када се и Бог жали на смрт, онда, реците, има ли за човека ишта страшније од смрти? ишта неприродније од смрти? ишта одвратније од смрти? Смрт је тешка за Бога, а камо ли за човека. Од свега, смрт је најтежа за човека, јер представља највећу удаљеност човека од Бога. Човек у Христу је то болно осетио и исповедио: *Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?* То вапије Јединородни Син Божији, који је јединосущан са Оцем, једно са Оцем. Није ли то најбољи доказ да је смрт сила која одбија од Бога, удаљује од Бога, разједињује од Бога?

Распели смо Бога. Човече, шта хоћеш даље? Да није разбојника благоразумног - не би за те било оправдања. Да није њега - земља би остала заувек пакао. Када су се о Христа саблазнили сви ученици, разбојник га је исповедио као Господа и као Цара: *Опомени ме се Господе када дођеш у царство Твоје!* Разбојник је нада наша, јер је поверовао у Христа као Господа онда када је Исус био поруган, исмејан, измучен, када је био у најсрамнијем, у најпониженијем положају, када је као сваки човек страдао и мучио се ужасно.

Но док људи пљују Бога, док људи распињу Бога, дотле сва природа протестује против тога:

И би тама по свој земљи од шестог сата до девог. И повикавши Исус иза гласа рече: Оче! у руке Твоје предајем дух свој. И ово рекавши - испусти душу. И помрча сунце, и завеса црквена раздрије се на пола. И земља се затресе, и камење се распаде, и гробови се отворише и усташе многа тела светих који су помрли.

Када су људи довршили своју комедију са Богом, када су умукли - васељена је проговорила, камење је проговорило: и показало се осетљивије од људи, осетљивије за бол Христов. И сунце ја проговорило: повукло је од стида светлост своју са грозне планете наше. Светлост се стидела онога чему су се људи радовали. Мртви су у гробовима чули вапај Христов, и узбудили се, и похитали из гробова, док су живи људи стајали под крстом и мртве душе у телу носили.

"Днес церковнаја завеса на обличение безаконих раздираетсја и солнце лучи своја скривает Владиду зрја распинаема."

"Всја сострадаху саздавшему всја", да *всја* сем човека, *всја* сем људи. Сва твар је на крсту познала у Христу Бога, и исповедала Га као Бога. И са крста је Христос показао да је Бог. - Чиме? Чиме? - Одговором разбојнику. Чиме још? - Помрачењем сунца, земљотресом. Чиме још? - Молитвом својом: *Оче, опрости им, јер не знају шта раде.* - Ваистину људи не знају шта с Христом раде. Из злобног незнања распели су људи Христа; из незнања, распињу га и данас. Да су људи Господа славе познали, не би га распели (1. Кор.2,8). Кроз кроткост и смиреност Господ је ушао у свет. Зар није највећа кроткост и највећа смиреност да Бог постане човек, да обуче себе у трошно, у уско, у грешно тело људско? Кроз кроткост и смиреност изашао је Господ из света; изашао је кротко благосиљајући своје мучитеље. Йуди не знају Христа, зато га гоне; не знају колика је то љубав, колика смиреност, колика кроткост када Бог допушта да Му људи суде, да Га људи пљују, да Га људи бију, и - убију.

Страшан је удес Христов и данас на земљи, браћо. Сваки мој грех је - Велики петак за њега. Четири моја греха, и већ сам распео Господа Исуса. Сваки твој грех, брате, већа је мука за Њега, него за тебе и мене. Чинећи грехе, ти Га распињеш. Свака нечиста

мисао, свако похотљиво осећање риче и урла: Распни Га, Распни! Није ли сав живот наш на земљи - незалазни Велики петак за Господа Христа? Сваки грех мој клинац је који забијам у руке Господа кротког; свака страст моја - трн је; све страсти моје - трнов су венац који ја на Главу Христу мећем. - Наше ругање Христу страшније је од јеврејског. Јевреји су могли мање веровати у Христа, јер није био васкрсао. А ми - којима Христос већ двадесет векова силно сведочи да је васкрсао, ми - исмевамо Христа васкрслог, пљујемо Христа васкрслог, распињемо поново Христа, и то Христа васкрслог! - Зар не распиње васкрслог Господа Христа свештеник који животом својим одбија од Христа паству своју? Зар не мучи, зар не исмева васкрслог Христа професор, учитељ који учењем својим богоборачким изгони Бога из душе ученика својих? Зар не срамоти Христа, зар не пљује васкрслог Христа сваки хришћанин који је само по имену хришћанин? Зар овај град, овај самохвални Сион, чији је храм увек пуст, не исмева васкрслог Христа? Не распиње поново васкрслог Господа?

Авај, ми непрестано гонимо васкрслог Христа.

Како, како гонимо ми Христа - рећи ће неки, када Он није с нама у телу? Када не видимо тело његово? Ох, гонимо ми Христа, браћо, кад душу Његову гонимо, када учење Његово гонимо, када светитеље Његове гонимо, када Цркву Његову гонимо. Ми Христа гонимо - кад просјака гонимо: јер Он је тај који у просјаку проси; ми гонимо Христа - када голога не оденемо: јер у голоме Христос голује; ми гонимо Христа - када гладнога не нахранимо: јер у гладноме Христос гладује; ми гонимо Христа - када болеснога не походимо: јер у болесноме Христос болује. У сваком страдалнику Господ Христос страда: у сваком тужном Господ Христос тужи. Он се непрестано оваплоћава у тело свих гладних, болних, жедних, тужних, јадних, презрених, поруганих голих и прогањаних. Он непрестано узима на себе тело човечије, страда са њим, мучи се у њему, тугује у њему. Он непрестано идентификује Себе са њима:

Када једноме учинисте од ове моје најмање браће - мени учинисте (Мт. 25,40)

Када не учинисте једном од ове моје мале браће, ни мени не учинисте (Мт. 25,45).

Христос се оваплоћује у сваког Хришћанина. Чуј шта вели: *Савле, Савле, зашто ме гониш? (Д.А. 8,11)*, јер гонећи оне који Мене верују - Мене гониш; пљујући оне који Мене верују - Мене пљујеш, мучећи оне који Мене верују - Мене мучиш. Знајте, учи апостол Павле, када се грешите о браћу и бијете њихову слабу савест - о Христа се грешите (1. Кор. 8,12).

Не само за Господа Христа, браћо, већ и за све Христоносце - живот на земљи је незалазан Велики петак. Што више Христа у себи имаш, све те више гоне. Јеси ли Христов, сматрај себе за сметлиште света, по коме сви газе, као што су по Христу газили. Кад те куну - благосиљај, Кад те бију - праштај; кад те мрзе - љуби. Трпљењем побеђуј мучитеље, као и Господ. Враћај зло - добрим; бори се као што се Господ Христос борио:

са гордошћу бори се - смиреношћу

са грубошћу бори се - кроткошћу

са мржњом бори се - љубављу

са увредом бори се - праштањем

са клеветом бори се - молитвом

То је пут победе; пут који је једном за свагда пропутио Господ Исус; он кроз страдање води у васкрсење. Ми смо на том путу, на једином путу који завршава васкрсењем, ако благосиљамо оне који нас куну, ако добро чинимо онима који нас мрзе, ако љубимо непријатеље своје, ако се противимо злу добром, ако се не гневно када нас вређају, ако молимо кад хуле на нас, ако с молитвом подносимо кад пљују на нас. Ми смо сигурно на путу који се завршава тријумфалном победом над смрћу, ако се и онда када нас распињу, Христовом молитвом молимо за мучитеље своје: "Оче, опрости им јер не знају шта раде."

Амин.